

VZGOJA MLADIČKA

"Ker verjamemo, da lahko ima vsak
vzgojenega psa"

E-priročnik

alfakan

Za vse, ki imate doma mladička in se soočate s prvimi težavami, vprašanji in dilemami, smo pripravili nekaj koristnih napotkov.

Seveda vsak mladiček potrebuje varnost, ljubezen in skrb. Vendar to ne bo dovolj. Namreč potrebuje tudi zanesljiva in nedvoumna pravila, ki mu bodo pomagala, da se bo lahko dobro počutili v našem, človeškem svetu. Pri tem je zelo pomembno, da vas mil pogled, ki ga seveda zna vsak mladiček še kako dobro narediti, ne zmehča, ampak mu raje nudite skrbno in dosledno vzgojo, saj boste le tako lahko koristili njemu in sebi. Tako mu boste omogočili, da bo lahko imel kasneje, ko bo odrastel in bo vzgojen, več svobode in posledično lepše življenje.

Včasih je veljalo mišljenje, da lahko obiščemo pasjo šolo šele ko pes napolni eno leto starosti. Takšna pravila so bila zato, ker se je delalo s silo, takšna metoda pa seveda za mladičke ni primerna. Seveda je nujno, da začnemo mladička učiti že takoj po prihodu v nov dom, seveda s pomočjo pohvale in nagrade. Temu pravimo pozitivna motivacija. Naš sistem bazira na pozitivni motivaciji in tako delamo tudi v naših tečajih, kjer se osredotočamo na vzgojo in socializacijo. Takšen način dela je torej zelo primeren za mladičke, saj je pomembno, da ga čim prej pričnemo vzgajati ter da pri tem naredimo čim manj napak. Naše napake lahko kasneje namreč vodijo v neželena vedenja.

Za vas smo pripravili nekaj nasvetov, da bo vaš pričetek skupnega življenja kar se da prijeten:

UREDITE MU NJEGOV KOTIČEK

Tako kot imamo mi radi svoj kotiček (imamo svojo posteljo, svoje mesto na kavču, svoj stol pri mizi...) je tudi dobro, da mladičku uredite njegov kotiček. Sčasoma se bo nanj navadil ter ga sprejel kot svojega.

Seveda pa je pomembno, da ga na ta kotiček navadite postopoma in s pomočjo pozitivne motivacije.

Na začetku boste morali to njegovo mesto fizično omejiti, saj mu boste drugače težko dopovedali kje je njegov kotiček. Svetujemo uporabo boksa, lahko pa seveda izberete tudi kakšno drugo omejitev, npr. ograjico, privez,...

Seveda pa ni mišljeno, da bo cel čas tako. Ko se bo naučil pravil lepega obnašanja in bo vzgojen, boste lahko fizično omejitev (npr. sobni boks) umaknili in ostalo bo njegovo ležišče. Vendar dokler vaš mladiček ŠE NI vzgojen, vam priporočamo uporabo sobnega boksa.

Zakaj menimo, da je uporaba sobnega boksa smiselna pri vzgoji psa?

Varnost psa: v stanovanju imamo veliko električnih kablov, vtičnic, rož, tepihov, stolov,... ki so lahko za psa velika zabava. Mladiček lahko začne žvečit raznorazne stvari in ko nas ni zraven, tega ne moremo preprečiti. Če psa v svoji odsotnosti ali ko se ukvarjamo z drugimi opravili omejimo, se izognemo potencialni nevarnosti.

Varnost lastnine in preprečevanje konfliktov med psom in skrbnikom: pes lahko z grizenjem povzroči veliko škodo, ki nas spravi v slabo voljo in jo nato hote ali nehote stresemo na psa. S psom prihajamo v konflikt, **konflikti pa rušijo odnos med psom in njegovim skrbnikom**. Vsakič, ko se na psa jezimo ali izgubimo živce, pes čuti, da so nam stvari ušle iz rok in v njegovih očeh izgubljammo spoštovanje in vrednost dobrega vodje, ki naj bi bil uravnovešen, miren, odločen in samozavesten.

Navajanje na sobno čistočo: Psi so načeloma čiste živali in svojega brloga ne onesnažijo. Uporaba sobnega boksa nam tako pomaga pri navajanju na sobno čistočo. Seveda moramo psu omogočiti pogoste izhode na mesto, kjer je opravljanje potrebe zaželeno in ga nagraditi, če potrebo tam opravi.

Zatočišče: V stanovanju ima vsak svojo sobo. Starši imajo spalnico, otroci imajo otroške sobe, še obiski imajo sobo za goste. Samo pes nima svojega koticčka. Mesta, kamor se lahko umakne, kjer ve, da ga nihče ne bo motil in se bo lahko v miru odpočil. Sobni boks psu nudi ravno to. Mesto, ki je samo njegovo. Kamor se lahko zateče in se tam počuti varen. Psi, ki se bojijo neviht, ognjemetov in petard, pogosto panično tekajo po stanovanju in iščejo koticček, kamor bi se lahko zatekli. Pes, ki ima svojo sobo, se zateče vanjo, stisne v klobčič in čaka, da najhujše mine. Tako prenese take situacije z veliko manj stresa. Pes se v svoj koticček z veseljem umakne tudi, ko je v stanovanju veliko ljudi, glasni otroci, ali kakšna druga situacija, v kateri mu ni prijetno.

Pes se nauči počivati: V pasjem svetu temu pogosto rečemo, da pri PSU POIŠČEMO ON/OFF GUMB. To pomeni, da se pes zna umiriti in sprostiti, ko pa se odločimo za akcijo, je takoj pripravljen nanjo.

Preprečevanje neželenih vedenj: PES JE BITJE NAVAD. Vedenja, ki se ponavljajo, prehajajo v navade, vedenja, ki se ne ponavljajo, pa počasi izzvenijo. Če je pes v boks, ne more na balkonu lajati na mimoidoče, gristi pohištva ali krasti hrane, zato bo sčasoma na to vedenje pozabil in se to, ko ga ne bomo več zapirali v boks, ne bo več pojavljalo.

foto: Anja Troha

Psa moramo na sobni boks **pravilno** navaditi. To moramo izpeljati kot **pozitivno izkušnjo**. Pes se mora njej počutiti dobro. Paziti moramo, da je ne uporabljamo za kaznovanje. Ljudje velikokrat psa omejijo takrat, ko naredi nekaj narobe. To ni pravilna uporaba omejitve, saj je pes vedenje, ki ga ne želimo že izvedel, pri tem pa se je verjetno zabaval, s čemer se vedenje krepi in ga bo kljub kazni verjetno še želel izvajati. Boks pa bo povezal z našo jezo in slabo izkušnjo. Boks ali drugo omejitev moramo uporabljati kot preventivo, da do neželjenih vedenj sploh ne pride.

Kako psa postopoma navadimo na sobni boks?

Kaj potrebujete?

- dovolj velik boks (pes se mora v njem normalno obrnit)
- ležišče oz. kakšno odejico, ki jo boste dali v boks. Dobro je, da mu je v boksudobno. Vendar bodite pozorni pri mladih psih, da se lahko enostavno perejo, saj jo bodo verjetno večkrat polulali. Če bo pes svoje ležišče grizel, mu ga za nekaj časa odstranite.
- razne žvečilke – stvari za glodat (izberite naravne).
- pasjo hrano

Zelo pomembno je, da psa ne silite v boks. Če ga boste vanj silili, bo zelo verjetno do njega razvil strah.

1. V zaprt pasji boks vržite malo hrane tako, da pes vidi. Vi nimate več hrane, ta je v boksudobno, pes ne more do nje. Začel bo razmišljati kako naj pride do hrane.

2. Nato boks odprite in mu pustite, da gre sam vanj in ga razišče. Vmes ko bo iskal hrano po boksudobno lahko za sekundo zaprete in odprete vratca.

3. Ko boste začeli s podaljševanjem časa psa v boksudobno, namestite v boks njegovo ležišče in spet zaprete boks, da ne bo mogel vanj. Zakaj vanj ležišče? Ko boste dali boks enkrat stran, kar je seveda cilj, bo ostalo to ležišče in pes bo točno vedel, kje je njegovo mesto. Ko boste začeli s podaljševanjem čakanja v boksudobno, mu poleg njegovega dnevnega obroka v boks dajte še kakšno žvečilko. Spet mu jo dajte v boks in zaprete vrata. On naj nekaj časa gleda kje je, ko si bo želel v boks, mu vratca odprete, da lahko gre vanj. Vratca zaprete in s tem pozitivno pogojujete boks, saj pes uživa v svoji žvečilki in hkrati podaljšujete njegov čas v njem.

POMEMBNO: če boste delali po teh navodilih, naj vaš pes nekaj tednov dobi večino svojih obrokov v boksu skozi opisan trening. Žvečilke za glodat naj dobi samo v boks, ne drugje!

Vzemite v zakup, da bo prvih nekaj dni v boks, tudi cvili. Takrat ga ignorirajte, saj boste z vašim prihodom do njega v času cviljenja to vedenje le nagradili. Do njega se odpravite takrat, ko s cviljenjem preneha. O prihodu novega družinskega člana obvestite sosede ter se jim že vnaprej opravičite za morebiten hrup nekaj dni, ki ga bo mladiček povzročal. Tako bodo vedeli kaj se dogaja ter bodo lažje razumeli in sprejeli.

Uporaba boksa ni nujna za celo življenje psa

Ko bodo psu jasna pravila, omejitve in meje, lahko boks zamenjamo z ležiščem, ki ga pes še najnaprej uporablja kot svoj brlog.

Uporaba boksa ali druge omejitve pa še ne pomeni, da se s psom ni potrebno ukvarjat. Ravno nasprotno. Če imamo psa določen del dneva omejenega, moramo poskrbeti, da najdemo čas samo zanj in mu nudimo dovolj gibanja, psihičnih zaposlitev in pozornosti.

Sobni boks naj bo torej kotiček, v katerem najde pes čas za počitek in na varnem počaka, da se mu posvetimo.

Video vsebino na to temo si lahko pogledate [tukaj](#) (proti koncu zapisa).

SOBNA ČISTOČA

Že prvi dan, ko psa pripeljemo domov, mu skušajmo čim prej dopovedati, da notranjost ni prostor za opravljanje potrebe. Do neke mere nam lahko pomagajo že vzreditelji, če mladičkom v leglu kasneje ločijo prostor za opravljanje potrebe. A kljub temu se bo moral navajanju na čistočo posvetiti vsak skrbnik. **Hitrim rešitvam se izogibajte, saj ne bodo obrodile dolgoročnih rezultatov.** Pomembno je, da si v prvih tednih ob prihodu mladička dobro razporedite čas, da se lahko navajanju na čistočo v celoti posvetite.

Pravilo je preprosto: tam, kjer bo pes največkrat opravil potrebo v prvih tednih, jo bo opravljal tudi kasneje. Zato tudi velja, da več kot je nezgod v stanovanju, težje bomo psa navadili opravljati potrebo zunaj. Trajalo bo dlje in pes bo težje razumel, kaj od njega pričakujemo.

foto: Nadja Žlender

Še vedno se lahko včasih zgodi, da vas kljub skrbnemu pristopu pes preseneti z lužico. Vendar ga za to nikar ne kaznujte, ne vpijte nanj in ne bodite fizično nasilni. Ne sledite starim metodam tlačenja smrčka v urin, saj pes ne bo razumel, zakaj to počnete. S takšnim vedenjem boste psa zgolj spravili v neprijetno stanje, stres pa bo povečal verjetnost, da se nezgoda ponovi.

Ne svetujem vam uporabe plenice, časopisa, balkonov in podobnih zasilnih izhodov. Priporočam jasen sistem: nastavite si uro in ga **vsake tri ure** (ne glede na to, ali je dan ali noč), tudi če spi, peljite na **vnaprej določeno mesto**, kjer naj bi pes opravljal potrebo. Najbolje je, da je mesto ves čas enako, saj ga bo pes s pomočjo vonjav začel povezovati z opravljanjem potrebe. Na tem mestu ga zadržite, dokler ne opravi potrebe (prej ne greste nikamor) in s psom v tem času ne počnite drugih stvari. V kolikor je pes navajen nagrajevanja s hrano, je priporočljivo, da ga po opravljeni potrebi tudi nagradite.

Vselej pa ga pohvalite, pobožajte, da bo razumel, da je naredil nekaj dobrega. Časovno obdobje treh ur psu onemogoča, da bi želel opravljati potrebo v notranjosti. Po potrebi je interval na začetku lahko tudi krajši (vsaki 2 uri), a običajno so 3 ure ustrezen razmik. V primeru, da se sistema dosledno držite in pes potrebe vselej opravi zunaj, bo učenje učinkovito. Pes bo v kratkem času razumel, kaj od njega zahtevamo. Po približno tednu dni se bo navadil na vaš sistem. Takrat začnite počasi podaljševati časovni razmik, postopoma za eno uro. Bodite potrpežljivi. Če se zgodi, da se pes podela notri, ste verjetno interval podaljšali prehitro.

Naučeno dejanje lahko tudi poimenujete in z nagrajevanjem psa naučite opraviti potrebo na povelje. To pa je v vsakodnevnem življenju zelo uporabna veščina.

Ob doslednem navajanju na čistočo bo pes zdržal vedno dlje, ponoči pa bo v miru spal.

Mladič bo najverjetneje moral opraviti potrebo:

- če postane nemiren
- če se suče v krogu in išče prostor, kjer bi lahko opravil
- če pretirano ovohava tla
- če je od zadnjega izhoda minilo več kot 2-3 ure

Prav tako so vam lahko v pomoč naravne navade mladičev:

- lulajo takoj ko se prebudijo
- med ali po igri
- nekje od 10 do 15 min po hranjenju ali pitju.

Ne pozabite:

- držite se časovnih intervalov ne glede na del dneva
- uporabljajte vedno isto mesto, kjer opravlja potrebo
- psa ob nezgodah ne kaznujte
- z njim se ne ukvarjajte dokler ne opravi potrebe
- vedno ga nagradite (s hrano in besedo)
- kasneje dodajte zraven še povelje

Video vsebino na to temo si lahko pogledate [tukaj](#) (proti koncu zapisa).

HRANJENJE IZ ROKE JE PREDPOGOJ ZA AKTIVNI UČNI PROCES

Učni proces pri psu lahko razdelimo na **aktivni** in **pasivni** del. Pasivni del poteka takrat, ko se s psom aktivno NE ukvarjamo aktivno. Vendar to ne pomeni, da se pes takrat ne uči. **Pes se uči 24 ur/dan.** Pasivni učni proces poteka večji del dneva in takrat je pomembno, da poskrbimo za to, da se pes ne uči napačnih vedenj. Zato je zelo dobro uporabljati preventivo (ki je v notranjem prostoru hišni boks - torej pes je v boksu takrat, ko zanj nimamo časa - se z njim ne ukvarjamo aktivno). Tako se ne more učiti neželenih vedenj, uči pa se da počiva, ko zanj nimamo časa.

Ko pa se s psom aktivno ukvarjate, temu pravimo aktivni učni proces. Aktivni učni proces pomeni postavitve sistema, kjer naredite seznam pasjih vedenj, ki so za vas želeni, in jih začnete nagrajevati.

Najprej pa se moramo vprašati, kaj sploh je nagrada za psa?

Nagrada je nekaj, kar zadovolji vsaj enega od pasjih nagonov. Kakšno pa je najbolj naravno in smiselno pasje vedenje? Če pogledamo že leglo, se vsi mladički v leglu že takoj, ko se skotijo, borijo za svojo hrano. Že kot mladiči vsi uporabljajo vse svoje psihofizične sposobnosti, da pridejo do svoje hrane. To je za njih naravno vedenje. Borijo se z "bratci" in "sestricami", izborijo si najboljše mesto in potem dobijo mleko iz seska. Zato tudi v našem sistemu začnemo s hrano kot nagrado, saj je hrana psu najbolj naravna, s hrano pa je tudi najlažje pričeti sistem nagrajevanja.

Na začetku učnega procesa torej svetujemo, da se za nagrado uporablja hrana. Vendar je potrebno upoštevati, da se ukinejo klasični obroki iz skodelice. Če ima pes na razpolago neomejeno količino hrane, hrana seveda za psa ne more biti nagrada, saj mu za njo ni potrebno nič početi. Zato morate najprej ukiniti vse klasične obroke (hranjenje psa iz skodelice) ter isto količino hrane, ki jo je dobil prej v skodelico, razdelite na dva ali tri obroke in dvakrat ali trikrat na dan (odvisno, na koliko obrokov ste razdelili hrano) hranite psa iz roke. Pri tem naj sodeluje vsak družinski član (vsak lahko dobi en delček tega obroka). Hrana za psa zdaj ni več mrtva v skodelici, ampak ga učite, da mora za njo nekaj narediti, kar je za psa zelo zabavno.

foto: Maša Šlebir

Priprava na aktivni učni proces

Nujno je, da začnete s hranjenjem iz roke v nevtralnem okolju brez motenj – to je priprava na učni proces. Ta del je manjkajoči člen, ki ga večina pasjih šol in inštruktorjev ne upošteva ter psa prehitro izpostavijo preveč stresnim situacijam in prehitro od njega zahtevajo nesmiselna vedenja.

Učenje zelenih vedenj naj poteka po prioritetah – vprašajte se, kaj je najpomembnejše, da ga naučite, ko enkrat definirate hranjenje iz roke. Po našem mnenju je to ŽELJA. **Želja** po delu, sodelovanju, hrani. Zapomnite si: pes si mora hrano želeti bolj, kot si vi želite njega naučiti. Ne sme biti obratno.

Hranjenje iz roke samo po sebi prinaša ogromno pozitivnih posledic, kot npr.:

1. navezava psa na vodnika (spleteta odlično vez);

- je odlična mentalna zaposlitev za psa, kjer si pes s premagovanjem nekih nalog polni mentalno kapaciteto, uporablja svoje možgane, kar je zelo pomembno pri razvoju psa;
- psa vsakodnevno utrudimo in zaposlimo;
- zelo zabavna aktivnost, pes v temu uživa;
- hrano pričnemo smiselno uporabljati.

Odsvetujem uporabo priboljškov, vsaj v tej fazi. Torej ukinite vse priboljške in psa hranite izključno in samo na ta način. Sodelujejo naj vsi družinski člani, da se pes na vsakega izmed njih naveže. Ko po enem tednu oblikujete to orodje, ki se imenuje hranjenje psa iz roke in ki je osnova za pozitivno motivacijo ter predpriprava za kasnejši učni proces, je potrebno narediti seznam uporabnih vaj poslušnosti (npr. odpoklic, hoja na popuščenem povodcu, socializacija z drugimi psi, ...).

foto: Maja Rokavec

Nato vsak teden dvignite kriterij, kaj mora pes narediti za to, da bo prišel do hrane. Psa začnite učiti vaj uporabne poslušnosti. Odpade sistem pol/pol – da dobi pol hrane npr. na poligonu ali med treningom, pol pa doma, saj je to nesmisel. Pes ni neumen in bo hitro ugotovil, da se mu zunaj ne splača delati, saj bo dobil hrano doma. Potrebno je narediti ravno obratno – to hrano morate načrtno uporabiti tam, kjer imate probleme, ali tam, kjer želite psa nekaj naučiti ali spremeniti/izboljšati njegovo čustveno stanje. Tako boste dosegli maksimalni učinek aktivnega učnega procesa, saj bo pes napel vse svoje sive celice in nagone, da bo prišel do hrane.

Kako to narediti?

Doma, torej v nevtralnem okolju brez motenj, hranite psa iz roke vsaj en teden pod naslednjim pogojem: **če si bo pes hrano želel naj hrano dobi, če si je ne bo želel (ne bo kazal interesa in želje za hrano), izpustite en obrok in ga ne kompenzirajte.** Torej če si npr. zjutraj pes ne bo želel hrane, se nasmejte in pripravite hrano. Ostali bosta npr. še dve tretjini obroka. Če si na ta način pes cel dan ne želi hrane, ostane tisti dan brez nje. Kar seveda posledično dvigne željo po hrani/delu in naslednji dan se bo pes precej bolj potrudil – pokazal ustrezno željo. Včasih lahko traja tudi dva dni, v najekstremnejših situacijah tudi tri dni.

Neješči psi ne obstajajo. Neješči psi so ponavadi razvajeni, ker imajo ljudje sistem, kjer pes zavrne hrano in zaradi vodnikove skrbi dobi kasneje celo boljše, namesto da bi ostal brez obroka. Tako pridemo v nek umeten “supermarket” sistem, ki vam ne more koristiti pri treningu s psom, če seveda želite uporabljati pozitivno motivacijo.

Kako veste, da ste uspešno opravili to nalogo?

Ko se boste približali s hrano, bo pes vsakič brez izjeme takoj pokazal željo po sodelovanju. To je znak, da lahko pričnete z dvigovanjem kriterijev zahtevnosti. Cilj je, da psu hranjenje predstavlja užitek in da ga s pomočjo hrane sedaj naučite vse uporabne vaje poslušnosti, ki so potrebne za brezskrbno življenje v urbanem okolju.

MLADIČEK ME GRIZE

Mladički se v leglu sporazumevajo tudi z grizenjem in takšno vedenje prinesejo s sabo v nov dom. Tako da je grizenje popolnoma normalno vedenje, vendar je za nas neželjeno.

Kaj narediti? Takrat ko za psa nimate časa, naj počiva v boksu. Ko si boste zanj vzeli čas, pa ga lahko s pomočjo hrane kaj novega naučite ali se z njim igrate. Vzemite kakšno mehko igračo iz flisa (kot je recimo [ta - klik](#), lahko jo izdelate sami, lahko uporabite kakšno staro brisačo, majico, nogavice,... za igro z vašim psom. Tako ne bo imel priložnosti, da bi vas grizel.

Ko zanj nimate časa in počiva v boksu, pa mu lahko ponudite kakšno žvečilko za glodanje ali gumijasto igračo, v katero mu prej daste nekaj hrane. Na ta način se bo malo zamotil s tem, ko bo moral hrano dobiti iz te igračke.

KAKO NAJ IZGLEDA SPREHOD?

Najprej ga v domačem okolju navadite na nošenje ovratnice in povodca. Vse to je za mladička novo in ga na začetku ponavadi moti. Navadite ga tako, da ko mu boste nadedli ovratnico ga začnite hraniti in po določenem času spet snemite ovratnico. Ko boste navajali na povodec, naredite enako. Torej pripnete povodec, ga nagradujete s hrano, nato se odmikate stran od njega in ko vam sledi, ga spet nagradite.

Ni potrebno delati dolgih sprehodov, vendar večkrat po malo. Na začetku se izogibajte glasnih cest, množici ljudi, psov,... da psu prevelike motnje ne bodo povzročale dodatnega stresa.

POMEMBNA VAJA - ODPOKLIC

Doma ga začnite učit tudi različne vaje, med njimi naj bo odpoklic, ki je ena izmed najpomembnejših vaj v pasjem življenju.

Pripravite si hrano, mladička pripnite na povodec. Pomočnik naj ga prime, vi stecite stran od njega. V trenutku, ko ga pokličete, pomočnik spusti povodec. Ko pes priteče do vas, ga nagradite in pohvalite.

Video vsebino na to temo si lahko ogledate [tukaj](#).

Prišli ste do konca e-priročnika. Upamo, da vam bo koristil pri prijetnem sobivanju z vašim novim družinskim članom.

Svetujemo vam, da z vzgojo ne odlašate. Zelo je pomembno, da pri vzgoji naredite čim manj napak, saj te kasneje vodijo v pasja neželena vedenja.

Če želite več pomoči pri vzgoji vašega mladička, si lahko rezervirate mesto v našem tečaju na spodnji povezavi: [TEČAJ 1. STOPNJE](#)